

PLANINSKI VESTNIK

GLASILO SLOVENSKEGA PLANINSKEGA DRUŠTVA

XXIX. LETNIK

1. AVGUSTA 1929

ŠTEVILKA 8

Dr. Jos. C. Oblak: O PLANINSTVU V BOLGARIH

O Bolgarih mi Slovenci iz direktnega vira malo vemo. Toliko ko nič. Daleč so od nas — in vendar smo z njimi zvezani z nepretrgano slovansko zemljo od Jadrana pa do Črnega morja. —

Dolgo sem si želel priti v Bolgarijo in spoznati Bolgare in njihove prilike v njihovi deželi pri viru. Planine in planinstvo so me že večkrat v življenju privedle v stike z mojimi najbližjimi južnimi in severnimi brati; tako so mi planine dale spoznati tudi Bolgarijo. Povabili so me, da jim predavam v glavnem mestu Bolgarije, v Sofiji, o naših planinah in o češkoslovaški Visoki Tatri v slovenskem jeziku ob presenetljivem razumevanju našega jezika in predmeta samega. Tako sem prišel v stik najprvo in predvsem z Bolgari — planinci, in reči moram, da sem našel silno mnogo duševnega sorodstva med njimi in nami, kar se tiče v posebnem planinarstva; saj ima le-to svoj izvor v ljubezni do prirode ter v oni intimni navezanosti na prirodo in njene pojave, ki je značilna poteza slovanske duše; o njej priča slovanska narodna pesem, pa naj si je slovenska, srbska ali češkoslovaška ali bolgarska.

Ako naj sodim Bolgare po razvitem čutu za prirodo in njihovem udejstvovanju na polju turizma in planinstva, jim moram prisoditi jako visoko stopnjo v splošni kulturi, koje posledica je ravno tudi planinstvo. To sem spoznal v Sofiji, ki po svoji legi ni centrum bolgarske države; kajti to krasno mesto, ki napravi vtis čisto zapadno-evropskega vele mesta, leži — da se tako izrazim — ekscentrično skoro na skrajnem zapadnem robu države, toda na najvišji terasi, na skoro 600 m visoki planoti, na lahno narinjenem prodnem valu pod visokimi planinami kot pravo planinsko mesto.

Nepozabna ti ostane silhueta tega lepega mesta s planinskim ozadjem Vitoše Planine, katere najvišji vršac v ozadju, še v pozni pomladi s snegom venčani Črni Vrh, doseže višino preko 2200 m.

Že okolica Sofije je taka, da se je moralo pri dani duševni dispoziciji gornjih plasti naroda planinstvo in z njim združeno kulturno udejstvovanje bolgarskega duha in srca razviti pred vsem v glavnem mestu, ki ostane, čeprav ne geografsko, pa vendar duhovno središče države. Sicer pa je Bolgarija po svojem velikem delu eminentno planinska dežela.

Bolgarija južno od veletoka Donave je, rekel bi, po celi svoji dolžini od srbske meje pa tja do Črnega morja pregrajena po dolgem in predeljena z nad 600 km dolgo gorsko verigo: Staro Planino, katere vzhodni del, a po njem tudi celota nosi ponosno ime Balkan; ta naj daje vsaj po svojem imenu pečat celemu takozvanemu Balkanskemu polotoku. To gorovje, gledano s Sofijske visoke ravnice — odkoder se vidi seveda le njega zahodni del — ni od daleč kdovekaj bizarna gorska gmota; najvišje točke ji leže v zapadnem delu, ne presegajo višine dosti nad 2000 m, toda impozantna je ta veriga zbog kolosalne obsežnosti po dolžini. Veličasten je prizor s kake višine nad Sofijsko ravnico, če se upre večerno solnce ob ta brezkončni temni zid, ki izginja v daljavi v smeri proti Črnemu morju, kjer ima Bolgarija sicer ne veliko, a prelestno svojo morsko obalo, zlasti kopaljšča okoli Varne.

Tako imamo severno-podonavsko Bolgarijo, ležečo severno od Stare Planine, in južno Bolgarijo, ležečo južno od nje v območju druge, najpopularnejše bolgarske reke, legendarne Marice. A kam naj denem Sofijo in njeno visoko gorsko teraso? Ta ima, rekel bi, svoje čisto izjemno stališče; loči jo od Maričinega porečja razmeroma nizko Ihtimansko gorovje; ko bi ne imel pred seboj zemljevida, ne bi v naravi niti z višine nad njo opazil, da je reka Isker, ki zajema svoje vode iz Vitoše in severnih pobočij Rile Planine in s svojimi dotoki napaja to ravan, dotok Donave. Isker se skozi sotesko, ki preseka gori na severu te ravnice zapadni del Stare Planine, prerije v podonavsko Bolgarijo, tako da je Sofija s svojo visoko gorsko teraso ali vsaj s svojimi vodami v območju veletoka Donave, dasi pokrajinska lega tega ne kaže na zunanji najmanj; saj se celo prej nagiba k južnemu delu... Pa je ta reka tudi edina, ki preseka Staro Planino proti severu ter pada proti Dunavski obali tam daleč za Staro Planino. Sicer pa je ta visoka, široka Sofijska gorska ravan tako obkrožena od gora, kakor da je odločena dežela zase; to ji daje tudi geografsko neko dominantno in izjemno stališče nad severno in južno Bolgarijo.

Prava južna Bolgarija s povse južno vegetacijo pa je obsežna ravan reke Marice med Staro Planino in Rodopi, ki imajo ob grško-bolgarski meji svoj poseben položaj in geološki značaj ter delijo s Staro Planino glede turizma skupno usodo... Planinski Sofiji z njenim gorskim obiležjem in ostrim gorskim vzduhom je ta južna Bolgarija to, kar je nam naš jug in naše Primorje: velik kontrast v vsakem, zlasti pa v klimatičnem oziru.

Toda je tu še tretji poseben predel planinske Bolgarije, skrit doli južno za Vitošo Planino, to neposredno, mogočno stražo Sofijsko: doli v območju doline reke Strume, ki si ob srbsko-bolgarski meji med gorskimi falangami utira svojo posebno pot proti jugu preko

ozkega pasu nove grške zemlje, kjer je ostalo še toliko slovanskega življa, proti Egejskemu morju, potem ko napolni poprej še veliko Tahinsko jezero. Tam v ozadju za Vitošo se skriva začaran visokogorski svet veličastne Rile Planine in neizmerno, samotno gorsko kraljestvo skrivnostnega Pirina. Tu je sveti hram bolgarskega gorskega sveta, tu so postavljeni tihi oltarji bolgarskega planinstva in njegovih vernih apostolov in svečnikov... Pirin in Rila — to sta besedi, pri katerih zadržti duša in srce bolgarskega planinca, ki se mu hoče veličastja samote in miru in novih dognanj. Gori pri sed-

Sofija z Vitošo Planino

merih jezerih v Rili Planini je dom njihove brezimne planinske pravljice, kakor je pri naših sedmerih jezerih pod Triglavom naše Zlatorogovo kraljestvo...

Ni čuda, da se bolgarsko planinstvo osredotočuje v tem predelu, pred vsem v okolici Sofije, h kateri moramo šteti tudi še Rilo Planino.

Toda so še gorske skupine, odkrite in neodkrite, vzdolž cele bolgarsko-srbske meje, svojevrstne, razsežne, brezmejne, kamor še ni stopila noga turista in še dolgo ne bo. Saj sama Stara Planina — v tolikih predelih še neodkrita — zavije v svojem najzapadnejšem delu v mogočnem loku na sever proti Timoku in se približuje donavskim bregovom okoli Vidina v turistovsko še neznan divji svet.

Brezmejno je gorsko kraljestvo bolgarskih planin. Osredotočeno pa je napredno planinstvo vendarle v pokrajini bolj ali manj blizu Sofije, kjer ima svoj sedež cela vrsta turističnih društev, predvsem

pa »Blgarsko Turističesko Družestvo« — (s svojim »centralnim nastojateljstvom«). S tem pa ni rečeno, da je docela zanemarjeno planinstvo po ostali deželi izven Sofije. Saj ima samo »Blgarsko Turističesko Družestvo« 56 podružnic po celi državi in njegov predsednik tovariš Nikola Galčov mi je porok, da se bliža svojemu najvišjemu razmahu in da se razširi pravi »alpinizem« (ki bi ga lahko tu imenovali z ozirom na največje bolgarsko gorovje — Staro Planino ali Balkan: »balkanizem«) — preko Vitoše, Rile in Pirina tudi v večji meri na interesantne Rodope in na vse predele Stare Planine.

Vsega pa eno samo društvo tudi ne zmore pri vsem svojem idealizmu. Pred menoj ležijo: 20. letnik »Blgarskega Turista« in 13. letnik »Mladega turista«, spominska knjiga blgarskega turizma od l. 1899.—1924., monografija gorske okolice Slivne pod Staro Planino ter cela vrsta knjig enega najidealnejših bolgarskih planinskih delavcev, pionirjev in odkrivalteljev, Pavla Deliradeva, iz biblioteke »turističeska prosveta«, brošura »Osogorovo«, ki je tudi eden skritih planinskih rajev, in razni »potevoditelji« — itd. Najbolj vesel pa sem — mladih, ki so vodniki v bodočnost in pomenijo Bolgarom to, kar Poljakom mladi »taterniki«.

Celo turistično biblioteko imajo! Kje smo še mi Slovenci, pri vsem razvitem planinstvu, v književnem oziru, ko je razen nekaj »vodičev«, ki jih komaj smemo prištevati resnični literaturi, samo »Plan. Vestnik« reprezentant neke planinske literature!

Pa tudi na Bolgarskem je še mnogo neodkritega gorskega sveta. Tu prednjači Stara Planina, ki je seveda daleč od — duhovnega centra Sofije; toda okoli Šipenske Planine in še slavnejšega prelaza Šipke se stvar giblje; tako vidimo, da se turizem tudi ob historičnih točkah najprej razvije.

Velikansko je torišče, ki se na njem bolgarsko planinsko delo lahko udejstvuje; saj ima za delokrog celo, enotno, ne malo državo, napram kateri naša mala Slovenija skoro izgine, in vendar se mi zdi že mala Slovenija neizčrpen vir neraziskanih lepot, labirint skrivnosti, ki bi mu ne prišel do konca, pa makar da bi živel sto let in vseh sto let samo iskal v njem... Dá, Slovenija — na njo sem mislil, ko sem bival med Bolgari; saj sem jim predaval o nji in njenih gorah! In čudo prečudno: razumeli so me, razumeli tudi to, kar se mi zdi najlepše na nji: njene brezmejne gozdove, njeno bukev in smreko, njene bore in macesne, skratka: pravljico njene neizčrpane šume, iz katere rastejo v nebo goli vršaci visoko gori pod nebo, skoro do vrhov odeti v zelenje... To bohotno gozdno zelenje sem pogrešal kmalu, ko sem zapustil naše meje. To znajo ceniti tudi Bolgari: ne naše skale in stene in kočje — tega imajo sami dosti — naši gozdovi okoli Kamniške Bistrice s svojim ozadjem so jih napolnili z navdušenjem in pa prelepe silhuete naših mest in gradov in nešteti cerkvic na

naših goricah! Takih zgodovinskih spomenikov tu na jugu ni; vse je uničila sovražna roka; kajti pozabiti ne smemo, da so tu pred nedavnim še gospodarili in rušili Turki, ki se jih je dežela rešila šele v novi dobi. Toda osvobojeni so se dvignili s smelim poletom sokola in njih polet gre navzgor v višine. Ena teh višin je že danes njihovo — planinstvo.

Da bi bili v teh višinah z nami — eno!

Janko Mlakar: MONTEROSA IN MATTERHORN

(Konec.)

Posrebal sem nekaj požirkov čaja, potem smo odrinili. Veliko nas ni bilo. Poleg naju s Francetom sta bila še en Amerikanec z enim in ena Angležinja z dvema vodnikoma. V nahrbtniku sem imel samo dereze in plašč, v žepu pa košček čokolade. Rad bi bil vzel s seboj kuhalnik, pa je Biner odločno izjavil, da se med potjo ne bo kuhalo, ker ne bo časa. Celu cepine smo morali pustiti v koči, da bi nas ne ovirali pri plezanju. Vzeli so jih s seboj samo vodniki, pa še ti ne vsi. Svetiljk nismo rabili, ker je mesec zadosti svetil.

Nadelana steza se konča takoj za hotelom pri strmi gladki skali »Absatz«. Imenujejo jo tudi »Schranke«. Na prvi pogled je namreč tu nemogoče naprej. Kolikor sem razložil — skala je stala v senci — je vodnik z Amerikancem šel nekoliko na levo in se kmalu nato prikazal na ozki polici nad nami. Biner pa je splezal kar naravnost gori, napel vrv in me pozval, naj pridem za njim. To je bilo pa lažje rečeno, kakor storjeno. Za roke sem pač našel dva prijema, ki sta bila pa bolj vzorca najmanjših prijemov v skali, zato so pa čevlji hoteli ostati na vsak način spodaj; spodrsnilo mi je povsod, kamorkoli sem se z njimi uprl. Pomagal sem si s koleni, trebuhom, komolci, celo z brado, samo z jezikom ne, in tako sem srečno prišel na polico; le tega nisem vedel, ali imam preveč sape ali premalo. Ko bi bil vodnik vsaj malo počakal, da bi se bil oddahnil! Pa me ni. Kar naprej me je tiral.

Takrat sem spoznal, da se vse na svetu maščuje. Kolikokrat me je prijatelj Lojze prosil na koncu vrvi: »Janko, malo oddahni!«, pa ga nalašč nisem slišal, marveč sem ga neusmiljeno gnal naprej. In zato sem tam nad »Absatzom« v Matterhornu delal pokoro, ko sem prvokrat v življenju sapo lovil.

Polica je precej ozka; samo na enem mestu se nekoliko razširi; tu je Whymper s svojimi tovariši prenočeval. Zato se imenuje ta prostor »Whymperhütte«. Nekaj časa se gre jako dobro, samo kak vogal je treba prekobaliti. Nekoliko več sta dala opraviti — vodniku, ne meni — dva precej globoko zarezana, z zmrzlim snegom napolnjena žleba. Kajti po narejenih stopinjah stopati je lažje, kakor jih sekati.

Onstran drugega žleba pridemo zopet na ozko polico, »Elfenpfad«, ki se pa kmalu zavije na desno v smeri proti severovzhodnemu grebenu. Tu smo že precej visoko nad Furgg-Gletscherjem; nanj pa priletiš lahko v nekaj trenutkih, seveda potem bolj ali manj prostega padca. Sploh pa na Matterhornu ni nikjer postajališč za potnike, ki se podajo na zračno pot, ampak samo dve glavni postaji: Furgg-Gletscher in Matterhorngletscher; sem doli prileti vse, kar se odluči od Matterhornovih sten, naj bo led, skala ali človek.

Elfenpfad se polagoma izgubi v strmem, s skalovjem pokritem pobočju. Tu smo plezali jako oprezno, da bi ne »obstreljevali« zadnje »mešane« partije (dama in dva vodnika), ki je precej zaostala. Zdaj smo bili že v vzhodni steni in kmalu smo prišli po ozkem zidcu na jeziku podoben plaz, ki sega visoko gori. Ker je bil led še pokrit z debelim snegom, je bil ta jezik hitro za nami. Nato je šlo silno strmo po skalovju navzgor. Plezanje je pa tu, kadar je kopno, lahko in prijetno, ker so skale navaljene druga na drugo kakor stopnice. Jaz sem jih pa ohranil v slabem spominu, ker so bile tuintam prav neprijetno zasnežene.

Iz tega skalovja pridemo polagoma v precej širok žleb, s katerim je pretrgana vsa vzhodna stena in ki se konča na grebenu na takozvani »Spodnji Rami«. Tu so planinci vselej z veseljem pozdravili Obere Matterhornhütte (3843 m), ko so jo zagledali nad seboj prilepljeno na steno kakor lastavično gnezdo, dokler je bila še — cela. Dandanes stoji od nje samo še en kol, ki služi za zavarovanje. Nekoliko pod nekdanjo kočo zapustimo žleb in se obrnemo naravnost in zelo strmo navzgor. Tu mi je v drugič zmanjkalo sape.

Pot nam je zastavil precej visok navpičen prag. Biner je krenil nekoliko na desno in se kmalu prikazal visoko nad menoj. Ker je vrv napel tako, da nisem mogel drugam, kakor naravnost navzgor, sem začel plezati kar navpično. Ko prilezem za moža visoko, mi pa zmanjka prijemov. Moja pozicija je bila prav malo vredna. Kajti stal sem na koncih čevljev in se držal z zadnjimi členki prstev, ki sem jih krčevito tiščal v plitvo špranjo. Videl sem, da naprej ne morem in sem zato zavpil vodniku, naj mi da toliko vrvi, da se bom lahko spustil doli na zidec in splezal na desno. Pa čim bolj sem kričal, tem bolj je vlekel. Dasi sem dobro vedel, da mi bo, ako bi padel, vrv preprečila brezplačen pokop v eni izmed mnogoštevilnih razpok, ki so režale kakih 800 m globoko pod menoj na Furgg-Gletscherju, so bili to vendarle neprijetni trenutki. V zadnjem hipu zagledam k sreči na levi majhen prijem in precej pripraven stop za koleno. Potem je pa šlo. Ko sem priplezal do vodnika, se pa nisem mogel zdržati, da bi mu ne bil očital, da me je spravil v tako neprijeten položaj.

»Ischt auch so gegangen,« odvrnil mi je in začel naprej plezati.

Seveda »ischt auch so gegangen«; meni je pa le sape zmanjkalo in niti toliko ni počakal, da bi se bil vsaj malce oddahnil. (Priatelj Lojze, tam v Matterhornu si bil dvakrat maščevan!) Upal sem, da bomo vsaj pri kolu »Zgornje kočee« malo počivali, pa nismo. Plezanje je bilo vedno težje in naporneje, zlasti zaradi obilega snega. Zato je bilo vsem, tudi vodnikom, prav všeč, ko smo slednjič zagledali navpično nad seboj čudovito majhno Solvayhütte (4000 m). V nji je samo miza, dvoje ali troje klopi in zasilno ležišče. Ne vem, če meri ves prostor 8 m². Seveda, v slabem vremenu je ta tesna, iz desak skupaj zbita koliba več vredna kakor palača v mestu. Kajti v snegu in viharju je skoraj nemogoče priti todi do Hörnlija. Biner mi je pokazal nekoliko nad kočoo prostor, kjer je pred leti, ko še ni bilo te kočee, zgornja »Matterhornhütte« pa že podrta, zmrznilo osem oseb, šest vodnikov in nosačev ter dva turista. Solvayhütte stoji na tako tesnem prostoru, da me je vodnik držal na napeti vrvi, ko sem si na pragu navezaval dereze. Kolikor se še vem spominjati, se nisem posebno z veseljem oziral na navpično 1000 m pod menoj ležeči Furgg-Gletscher in na strmo Matterhornovo severno steno; kajti bolehal sem še na posledicah lunine promenade ...

In kdo je bil kriv tega? Ne obilni obed v Schwarzseehotelu, ne prijetna prebava na zelenih tleh pred njim, marveč tista neumna omrznjena grahovka v Hörnlihütte. To se pravi, grahovka ni bila neumna, pač pa tisti, ki si je z njo žejo hladil.

S Hörnlija smo bili odrinili ob 1½, v Solvayhütte smo prišli ob 4¾ in šli naprej ob 5¼.

Vedno bolj smo se bližali grebenu, a tudi plezanje je postalo vedno resnejše. Skalovje je bilo vse zasneženo in tudi stolp Rothen-turm nam je dal precej opraviti. Biner se je v začetku skrbno oziral na moje črevlje, ko pa je videl, kako varno plezam z derezami, ni niti na težavnih mestih čakal name. Zato nam je plezanje šlo hitro izpod rok in — nog.

Pod »Ramo« (Schulter) dospemo na greben in zagledamo globoko pod seboj Matterhorngletscher. Z grebena vodi na Ramo ozko in strmo snežišče. Ker puste v Solvayhütte tudi vodniki cepine, so bili na snežišču prodani svojim gospodom na milost in nemilost. Kajti, kdor bi tu zdrsnil, bi vzel tudi svojega tovariša s seboj ali na Matterhorngletscher — ali pa na Furgg-Gletscher. Zato so vodniki zabili na razdalje kakih 20 m železne droge v snežišče in napeli nanje žico, tako da je ta prehod zdaj brez nevarnosti, vsaj za tiste, ki se znajo za žico držati.

Ker je bil sneg ravno prav trd, smo prišli hitro čez snežišče na oni skoraj vodoravni, a ostri greben, ki se imenuje »Schulter« (Rama) in se tudi iz Zermatta jako dobro vidi. Pogled v omotično globino na desni in levi je od tu grozno lep. Kadar je Rama s snegom

in ledom ozaljšana — mi smo jo našli zelo ozaljšano — bi tudi tu žica ne škodovala. Toda vodniki so pustili samo tista mesta zavarovati, na katerih jim gre za lastno kožo.

Na koncu Rame je bilo svoje dni počivališče, »okrašeno« s praznimi konservnimi škatlami in steklenicami; ondi so si planinci in vodniki zbirali in jačili moči za zadnji in najhujši del romanja na Matterhorn.

Ker smo bili po izdatnem počitku v Solvayhütte »spočiti«, smo se takoj lotili severne stene, po kateri se pride na »Streho« (»Dach«) in po »Strehi« na vrh. Črez steno pomaga več verig in vrvi iz konopnine. Nekatere so na obeh koncih pritrjene, druge pa vise prosto. Dolžina vseh znaša menda kakih 100 m. Zadnja — pritrjena spodaj in zgoraj — vodi črez precej visok in popolnoma navpičen prag. Tu sem se jaz prav pošteno ujel.

Počakal sem, da je Biner splezal na vrh in se vkopal v sneg poleg kaveljna, na katerem je vrv pritrjena. Na desni od vrvi, kjer je Biner plezal, je bila stena skoraj brez prijema. Mož se je namreč poslužil kar vrvi. Jaz sem se pa zanašal bolj na prijeme v skalah, v katerih so mi tudi dereze kaj imenitno služile in sem zato zlezal p o d vrvjo na desno, kjer sem opazil v steni nekaj razpok in dobrih stopov. Ko sem pa srečno priplezal do vodnika, sem bil ujet, kakor voz na niti, ki se ustavi pri šivankinem ušesu. Prostor med vrvjo in steno je tu namreč tako tesen, da nisem mogel na drugo stran vrvi.

Biner je bil ves divji, posebno še, ko sem rekel, da se bom odvezal, da bo lahko potegnili vrv skozi »uho«.

»Was, losbinden? Unterstehen Sie sich nur; wozü nehmen sie dann einen Führer?«

Mož je bil res hud. Stal sem sicer na komaj štiri prste široki lašti tik pod Streho in če bi bil padel, priletel bi bil poldrug tisoč metrov globoko na Furgg-Gletscher; a vendar bi se bil rajši odvezal, kakor da sem moral zopet dol do konca vrvi plezati in se na drugi strani še nazaj plaziti po tisti gladki steni brez poštenega prijema in stopa.

Vodnik se je pozneje opravičil, ker me je nahrulil. Jaz mu »hru-ljenja« itak nisem zameril, ker sem ga razumel. Zakaj, če bi bil pustil, da bi se bil odvezal in bi se mi bilo kaj pripetilo, n. pr. brezplačen pokop v kaki ledeni špranji, bi bil vodnik ostro kaznovan.

Streha je bila še na debelo zasnežena. Niti ene skale nisem videl moleti iz snega. Tu sem, kakor sploh vso pot na snežiščih, zelo pogrešal cepina. Ker sem rabil na strmejših mestih roke za cepin, sta se mi pozneje obe dlani olupili.

Ob 7:40 uri smo prišli do cilja. Morda bo kdo opazil, da se ta čas ne ujema z razdaljami, ki sem jih navedel v začetku. Vzrok je pa ta, da sem prve številke prepisal iz Baedekerja, druge pa iz svojega zapisnika.

Matterhornov vrh ni oster, marveč je podoben kakih 100 m dolgemu strešnemu slemenu. Na laški meji se nekoliko zniža, potem se pa zopet povzpne do italijanskega vrha, ki je pa za nekaj malega nižji od švicarskega.

Razgled je velikanski in podoben onemu z M. Rose; samo nekaj mu manjka: ne vidi se — Matterhorn. Za ta pogled so nas pa odškodovali Dent d' Herens, Dent Blanche, Zinal Rothorn in Weisshorn, ki so nam bili tako blizu, da bi se človek kar nanje prestopil, če bi imel zadosti širok korak. Zelo ljubeč je bil tudi pogled v Nicolaital na severu in v Valtournanche na jugu.

Bilo je skoraj popolnoma jasno; le ob M. Viso so se zbirali oblaki. Komaj so jih vodniki zapazili, so že jeli priganjati k odhodu. In tako France, ki je prišel na vrh nekoliko za menoj, niti sesti ni utegnil. Sicer bi bil pa tudi jaz storil bolj pametno, da nisem sedel; kajti tista seja v snegu mi je potegnila do malega vso toploto iz telesa, kar sem je še prinesel na vrh.

Odrinili smo ob 8. uri. Morda bi si kdo mislil: »Ali se je splačalo za 20 minut razgledovanje na vrhu?« Meni se je. Res, več užitka bi bil imel, če bi ne bilo tistih luninih promenad... A tudi tako sem bil z Matterhornom zadovoljen in sem še zdaj, ko obujam spomine na tiste prijetne dni, ki sem jih preživel v Zermattu. Naredil sem res naporno turo po »prijetno« prečuti noči, s krizo v poverjeništvu za notranje zadeve, brez jedi in pijače. Kajti tistih požirkov mrzlega čaja v Solvayhütte niti šteti ne morem za pošteno pijačo. In tako sem spoznal, da ne spadam še med staro šaro. Poleg tega sem Matterhorn do dobrega ogledal, in to mi je bilo poglavitno.

Na povratku je bilo treba, zlasti v snegu, še večje pazljivosti kakor gori gredé. Kadarkoli sem prilezel do kakega bolj izpostavljenega mesta, me je Biner opetovano izpraševal: »Stehen sie fescht?« Ako sem mu odvrnil: »Ich stehe ganz gut«, se ni hotel zadovoljiti. Začel je šele potem za menoj plezati, ko sem mu zatrdil, da stojim »fešt«.

Upal sem, da se bom v Solvayhütte rešil derez, toda moral sem jih obdržati na nogah noter do zadnjega žleba. Vodnik je namreč menil, da se tudi on bolj varnega čuti, če hodimo v derezah, »denn die Schuhe sind für die Katz'.« In tako mi je pripomogel do neizrečeno prijetnega užitka. Kdor je radoveden, kakšen je bil ta užitek, naj si naveže dereze na noge in hodi z njimi 7 ur po snegu in skalovju, potem si jih naj pa zopet odveže in imel bo velik užitek, kakor sem ga imel jaz, ko sem se onstran zadnjega, s snegom in ledom napolnjenega žleba rešil železja.

Nazajgrede sem bil najbolj radoveden na ploščo, na kateri se je Moselyne ponesrečil. Sicer sem jo že preplezal pri vzponu, a me ni nihče na njo opozoril. Prišli smo do nje takoj pod Solvayhütte. Visoka

je kakih 10 m, skoraj brez prijemov in popolnoma navpična. Na prvi pogled je neprehodna. Pa ni tako hudo. Kajti na robu, kjer se plošča dotika stene, je nekaj majhnih, a trdnih prijemov; samo vedeti se mora zanje. Kajti z vrha se težko najdejo, zlasti še, ker so redki. Plezal sem lahko in brez skrbi, ker je vodnik držal vrv tako napeto, da bi ne bil niti za meter daleč zdrsnil, ako bi mi bil kak prijem ušel iz rok. Brez vrvi seveda je zadeva nekoliko nerodna, kakor nas uči žalostni slučaj Amerikanca Moselyne, po katerem se zdaj ta plošča imenuje.

Ko sem stal na ozki lašti pod njo, sem moral vodniku najmanj trikrat zatrditi, da stojim »fešt«, preden je začel plezati za menoj. Mora pa biti Biner dober plezalec, zakaj podrsal je nekolikokrat s težkimi okovankami, pa je bil že pri meni.

V nekem popisu (»Aus dem Hochgebirge«, Hermann Woltersdorff) sem bral, da je »Moselyneplatte« zavarovana s prosto visečo vrvjo, kar pa velja samo za pretekli čas, kajti jaz te vrvi nisem nikjer videl. Najbrže jo je oglodal zob časa s pomočjo snega in mraza, druge pa niso pritrčili, ker ni dobro za vodnike, če se na Matterhornu preveč mest »zavaruje«.

Biner je imel prav, da je silil nazaj. Kajti ko smo prišli ob dveh popoldne v Hörnlhütte, je Zermattski lev že začel renčati. Dol do Solvayhütte je bil ves v megli in viharju. Amerikanka, ki je bila precej za nami, jo je komaj odnesla. Na poti v Zermatt nas je že pošteno pralo in ko sva prišla k večerji, je »Fräulein Rosi« zapela, da je prišlo telefonično poročilo, ki pravi, da je celo Hörnli že ves v snegu. Da, z Matterhornom se ni šaliti!

OBZOR IN DRUŠTVENE VESTI

Občni zbor Osrednjega društva

se je vršil dne 12. junija 1929. v Ljubljani (v vrtnem salonu pri Levu).

I. Predsednik dr. Fran Tomiňšek je po otvoritvenem pozdravu na kratko omenil, da je najvažnejše delo preteklega leta bila zgraditev druge polovice Doma v Kamniški Bistrici, ki je bil pred dobrim mesecem že tudi otvorjen in izročen prometu; upa, da bo novi Dom v ponos društvu in da bo dobro uspeval. Uredila se je tudi Kadilnikova kočna na Golici, kjer se je popolnoma obnovila streha in pokrila s salonitom. Podrobnejše poročilo o delovanju prepusti tajniku. — Ker so bila gmotna sredstva društva zelo omejena, je moralo društvo, kakor tudi prejšnja leta, delati s kreditom. Podpora je dobilo društvo pred vsem od Oblastnega odbora v Ljubljani in dolžnost nam je, da se njemu in oblastnemu komisarju g. dr. Natlačenu zahvalimo za pripomoč. Veliko podporo je izkazal društvu tudi g. Franjo Medić, čigar zasluga je, da moremo naše kočne spraviti v red. Zahvaljujemo se tudi vsem drugim manjšim darovalcem. — Članstvo je ostalo društvu zvesto in se množi. Odbor se je potrudil, da je pridobil članom olajšave na železnici itd.

II. Tajnik Ivan Tavčar je podal obširnejše poročilo o razvoju; naglašal je, kako se je poslednja leta turiztika razvila. Popreje so posečali gore le premožnejši sloji in tužci, sedaj srečujemo na planinah kar trume preprostih ljudi in mladine. Planinske koče so vsled tega ob sobotah in nedeljah dostikrat prenapolnjene; pokazalo se je, da so premajhne, vsled česar se je odbor že pripravil, da v kratkem razširi in uredi vsaj najbolj obiskane postojanke, kakor Triglavski Dom, Kočo pri Triglavskih jezerih in pred vsem v zelo slabem stanju nahajajočo se Kočo na Veliki Planini. Razen že omenjenih del se je izvršilo tudi popravilo severnega dela Orožnove koče in pripravila se je preureditev Spodnje koče na Golici. Manjša popravila so se pa izvršila po vseh kočah in istotako se je izpopolnjevala oprema. — Aljažev klub je postavil v Vratih lično kapelico sv. Cirila in Metoda (glej Pl. Vestnik 1928., stran 211). — Odbor je sklenil, da dobijo vsa skupna ležišča žične vložke, kar se je po večini že izvršilo. Pri hotelu Zlatorogu so se ob jezeru zgradile kabine. — Ker se zimski šport vedno bolj razvija, sta bila Dom na Krvavcu in Koča na Veliki Planini vso zimo oskrbovana, Erjavčeva koča na Vršiču ob nedeljah in praznikih ter Staničeva koča ob Veliki Noči in Binkoštih. Pri hotelu Sv. Janez se je priredilo na tenis-prostoru umetno drsališče in istotam sporazumno z J. Z. S. S. 2 dobro obiskana smuška tečaja in propagandna drsalna tekma. — Trudili smo se, da so bili ponovno vpeljani izletniški vlaki in da obdržijo člani 3 kratno polovično vožnjo. —

O srednje društvo je šlo koncem leta 4504, podružnice pa skupaj 5540 članov; članstvo je tedaj narastlo za okroglo 30%. — Med letom so se ustanovile 4 nove podružnice, to je: Notranjska s sedežem v Borovnici, Triglavska s sedežem na Dovjem - Mojstrani, Trboveljska s sedežem v Trbovljah in Podružnica SPD v Črnomlju. Število podružnic je narastlo na 25.

Veliko dela je imelo društvo z napravo novih in s popravo porušenih potov; koder je nastala potreba, so se poti očistili in nanovo zavarovali; nešteto markacij in orientacijskih tabel je bilo treba izvršiti in obnoviti; to je opravljal neumorni odbornik Knafelc. Novo, zavarovano pot smo napravili na Mojstrovko, ki je bila 26. avgusta 1928. izročena prometu (glej poročilo v Pl. V.); izdelala se je tudi nanovo pot od graničarske stanice po naši strani na vrh Črne Prsti; tudi plezalna pot po Grmadi na Šmargo Goro je delo lanskega leta.

Odbor je priredil več predavanj, ki so prav dobro uspela. V svrhu propagande smo posojali posamezne kolekcije diapozitivov naših planin Hrvatskemu, Poljskemu in Bolgarskemu planinskemu društvu. —

Dne 8. julija se je vršil na Jesenicah sestanek z delegati planinskih društev s Koroškega. Dogovorili smo se glede zaznamovanja potov in postavitve tabel v obmejni coni in potrdili vzajemnost glede olajšav v planinskih kočah. — Naše društvo je sploh po svoječasnem načelu dovolilo članom vseh planinskih društev, ki se izkažejo z legitimacijami, pri posetu naših koč iste olajšave ko lastnim članom; iste udobnosti smo za naše člane dosegli za koče, ki jih ima društvo Ö. T. C., Naturfreunde in Alpenverein Donauland. — Posledica dobrega razmerja z nemškimi planinskimi društvi je ta, da je prihajalo veliko število turistov iz Nemške Avstrije in Nemčije v naše kraje in posetilo naše koče. K temu pa je tudi pripomogla solidnost oskrbe in gostoljubnost naših ljudi.

Tajnik omenja tudi olajšave, ki smo jih za člane pridobili pri parobrodskih družbah (glej Pl. V. 1928., stran 23) — Preteklo leto prirejeni planinski ples se je dobro obnesel.

V preteklem letu ni bilo v naših planinah smrtnih nesreč; pač pa se je pod Ojstrico težje ponesrečil g. A. Klemenc iz Ljubljane, v Triglavski steni pa

gdě. Soštaričeva iz Maribora. V obeh slučajih sta nastopili rešilni ekspediciji; v slednjem sta odlično pomagala naša člana gg. Brandt in Prevec. — Odsek za rešilne postaje je ukrenil razširjenje in izpolnitev te akcije.

Tajnik še omeni kongres Asociacije Slovenskih Turistovskih Društev, ki se je vršil od 25. do 27. septembra v Ljubljani (glej poročilo v Pl. V.), ter kongres Saveza planinskih društev SHS., ki se je vršil 14. oktobra v Sarajevu. Pri slednjem kongresu je naše društvo zastopal g. Makso Hrovatin. Razpravljalo se je pri njem najbolj radi premembe pravil. Pozneje po planinskem društvu »Fruška Gora« predlagana izprememba pravil je bila za naše društvo nesprejemljiva. — Domačemu časopisju, ki je brezplačno priobčevalo razne na naše delo se ozirajoče notice in poročila, izreka iskreno zahvalo.

Tajništvo je rešilo leta 1928. 2145 dopisov, pisarna je odpravila 12.000 strank in opremila 5000 legitimacij z uverenjem za polovično vožnjo. Redne odboreve seje so se vršile vsaki teden ob sredah; po potrebi je sklical predsednik še izredne seje. — —

Po končanem poročilu vpraša g. Rasto Pustoslemšek, ki je ravnokar došel, zakaj se ni prečital lanski zapisnik o občnem zboru. Ker na tem vztraja, odredi predsednik, da se ta zapisnik pribavi, in naznani, da se bo pozneje prečital.

III. Knjigovodja g. Rudolf Rozman je nato podal poročilo o imovinskem stanju in računskem zaključku. Navedel je podrobno dohodke in izdatke, ki jih je imelo društvo v letu 1928, in pojasnil predloženo bilanco. Nadalje je predložil proračun za leto 1929.

Gospod dr. Mrak naglaša, da bi se dali dohodki iz koč povečati, ako bi oskrbniki vršili strogo kontrolo nad tem, ali so obiskovalci koč naši člani ali ne. Sedaj tega oskrbniki ne vrše. Kontrolo je treba postriti na ta način, da morajo oskrbniki pod osebno odgovornostjo v vsaki računski listek vpisati številko društvene legitimacije. Dalje naglaša, da je rešilni prispevek nekako zavarovanje za vse člane. Treba ga je zato v vseh kočah pobirati, tudi v onih, ki so last podružnic. Nepravilno je dalje, da se dohodki iz rešilnih prispevkov pribijejo k drugim dohodkom, dočim bi se morali samostojno upravljati. Društvo naj bi stopilo v stik s kako zavarovalnico, ki bi prevzela zavarovanje vseh članov društva. Dohodek iz rešilnega fonda za predlansko leto naj se tudi prišteje k temu fondu. — Gosp. Hrovatin naglaša, da se sicer strinja s kontrolo v kočah, da se pa to na predlagani način praktično ne da izvesti, ker dobijo olajšave v naših kočah tudi turisti, ki so člani drugih planinskih društev. Iz rešilnega prispevka bo pa moglo društvo zavarovati največ naše gorške vodnike in člane rešilnih ekspedicij. — Predsednik dr. Tomišek naglaša, da rešilni prispevek po dosedanji uredbi in visočini ni namenjen za splošno zavarovanje članov, temveč samo za kritje stroškov za rešilne postaje in stroškov, nastalih v slučaju nesreč v gorah. — Gosp. Rozman pojasni, da je znašal prebitek rešilnega fonda iz predlanskega leta nekaj okoli 5000 Din; ta znesek se je porabil za nabavo materiala za rešilne postaje. Lahko pa se ta prebitek na željo občnega zbora prišteje k letošnjemu prebitku, kar se je pa iz tega izdalo, pa postavi med izdatke — uspeh bo isti. — Gosp. Pustoslemšek naglaša, da se mora, čim se rešilni prispevek pobira, isti nalagati v poseben fond. Zato predlaga, da se od sedaj naprej rešilni prispevki nalagajo v posebno hranilno knjižico, da se vodi o njem točen račun. Nedopustno pa je, da se ta fond porabi v katerikoli drug namen. Le to bi se smelo dovoliti, da si društvo iz tega fonda kaj izposodi, toda proti običajnemu obrestovanju. Opozarja dalje na to, da so nekatere koč izkazale rešilne prispevke v razmerju s številom vstopnin, pri več kočah pa se to ne ujema. — Gosp. Rozman opozori na to, da bi nalaganje rešilnega prispevka na hranilne knjižice

pomenilo slabo gospodarstvo, ker bi društvo na hranilne knjižice dobivalo samo malenkostne obresti, dočim bi si moralo denar izposojati proti dosti višjim obrestim. Pravilno je tako, kakor v sedanjem zaračunavanju, da se v naših knjigah vodi za rešilni fond poseben račun. Lahko se pa ta znesek v knjigah obrestuje s 5%, tako da ta fond vedno bolj raste.

Gosp. Cesar vpraša, zakaj v bilanci ni Planinskega Vestnika in dohodkov iz polovičnih voženj. Opozori dalje, da je treba pota dobro popraviti in vzdržavati. — Gosp. Rozman pojasni, da so Planinski Vestnik in polovične vožnje v bilanci vsebljene v skupni postavki.

Gosp. dr. Tuma izvaja:*

Kadar zboruje Nemško planinsko društvo, takrat pride na občni zbor eden od ministrov; nemška država smatra torej planinsko društvo za važen kulturni faktor v državi. Pri nas pa ni počastil občnega zbora noben zastopnik višje politične oblasti. Vidimo, da stojimo na primitivnem stališču. Povejte, kje v celi Jugoslaviji imamo močnejše društvo! To ne predstavlja samo gospodarsko moč, ampak čutimo to moč v delu ljudstva in mladine. S ponosom poudarjam, da je naša mladina na višku alpinističnega sporta. Sami se ne zavedamo, kaj imamo. Povedalo se mi je, da je velik del nezadovoljen s sedanjo upravo, ne z osebami, marveč s tem, da se to društvo ne dvigne na oni nivo, ki mu gre. V Angliji so reprezentirale turistiko razne visoke osebnosti iz Angleške in Amerike. To samozavest bi rad zbudil pri društvu. Danes po vojni se oglašja sport po celem svetu, tako tudi v alpinistiki. Zelandška kolonija ima ministra sporta in razne druge države imajo za to panogo nastavljene posebne višje uradnike. Sport je postal eminenten kulturni pojav. Pri alpinistiki stoji sportnik nasproti naravnim silam.

Velika hiba pri društvu je naš gostilniški razvoj. V mislih imam besede Orožna: »Mi slovenski turisti ne bomo tvegali življenja, ampak delali poti in gledali rajsko prirodo.« Društvo se ni moglo razviti pred in med vojno, kajti imelo je boj z Nemci. Takrat je dr. Tominšek odpiral nova pota in iskal novih vrhov, da razširi planinstvo. Delal je dr. Tičar, ki je ustvaril Kranjsko Goro in ki je priprosto ljudstvo izučil; dokaz, kako lahko človek z malenkostnim delom ustvari veliko. Prešla je vojna, narodnega boja ni treba več. Planinsko društvo pa je ostalo, kakor je bilo. Zrastel je Plan. Vestnik, ki je prvotno zavzel stališče, da je zabava za člane; izključevali so vsako resnejšo stvar. Na to stališče se pa ne sme postaviti društveni organ. Mi stojimo po svojih ljudeh visoko nad Poljaki, Bolgari, v internem delu pa nizko pod drugimi. V knjižnici nimamo ničesar, mi nimamo nobenega stika z drugimi planinskimi društvi. Tukaj bo treba reformacije pri Planinskem Vestniku in pri upravi. Danes je društvo: »Mädchen für Alles«. Društvo je izletniško društvo. Končno je postalo naše društvo gostilničarsko in hotelsko društvo.

V Švici imamo društvo za promet tujcev; za to skrbi država. Je tudi zveza hotelov in tretjič je švicarski Alpenklub, društvo za alpinizem. Tudi v Italiji in Avstriji razume vlada svoj državni interes.

Zakaj se ne preceni naš gospodarski položaj? Treba je celotnega dela, da se določi vrednost naših objektov. Treba je ločiti kočje, ki so za promet tujcev in katere so za alpiniste. Aljažev Dom n. pr. mora biti hotel. Določiti je treba kočje za naše turiste. Za tako ureditev pa moramo imeti na razpolago celo leto in potem bodo postale nepotrebne take nepotrebne debate, kakor so danes. Predvsem je treba reorganizacije premoženjskega stanu in reorganizacije Planinskega Vestnika.

* Po stenografskem zapisu.

Jaz sem se obrnil na razna društva v inozemstvu, ko sestavljam pregled razvoja alpinizma, in sem dobil od njih brezplačno njih publikacije. Tembolj se da to za SPD doseči, ako se da v zameno društveno glasilo. Ako bi društvo to storilo, bi dobilo lepo zbirko v svojo knjižnico. Tudi pravih imen naših krajev ne poznajo naši turisti, ker se društvo ni brigalo za pravilne izdaje. Zemljevid je sicer draga stvar; mi nimamo svojega geografičnega zavoda. Italijani so si pomagali s tem, da so vstavili v zemljevide stare Avstrije italijanska imena ter je te zemljevide potem razmnožil dunajski geografični zavod. Enako lahko postopamo mi. Treba pa je, da pričenemo s tem delom.

Internega dela nimamo. Kličemo tuje predavatelje, domačih pa ne. Naši ljudje nimajo pojma o alpinistiki. Naši vodniki ne znajo pravilno reševati. To je škandalozno. Dolžnost nam je, da ustvarimo rešilne postaje. Mi imamo med vodniki alkoholike: s takimi pač ni mogoče iti v gore. Dalje nimamo vodniške tarife; o diskretnosti med vodniki tudi ni govora. Vzemimo samo slučaj Hlebanja; ako bi ne bilo njegovih govoric, bi ne prišlo do pravde med Pibernikom in Gspanom. Naznaniti je treba vsako nerednost in vsako kršenje od strani vodnikov. Treba je energično voditi policijo v hribih. Treba je tudi izčistiti razmerje s Skalo. SPD ne razume Skale, ki je izključno sportno društvo. Ako je Skala prevzela zgolj kulturno delo, ji je treba dati podporo. Razmerje mora biti prijateljsko. Treba je stopiti z njo v stik. Delo Asociacije Slovanskih Turistovskih Društev je enako ničli; nobenega stika ni med Slovani, nikdo ne študira kaknega problema. Društvo naj pošlje pionirje v zunanje kraje, naj pošlje v zvezi s Skalo ekspedicije v druge kraje, da preplezajo, fotografirajo in popišejo nove ture. Treba je resnega dela in študija.

Zato predlagam, namesto da se neplodno debatira, da se izvoli finančni odsek, ki nam pove stanje premoženja naših koč (hotelov) in njih prometno vrednost, da se potem izročijo kakšni delniški družbi s subvencijo države. Izvoliti je treba v ta odsek finančnike.

Treba je dalje določiti literarni odsek. Treba je mož, ki razumejo pravo literarno delo. Ta odsek naj pregleda dosedanje delo. To naj bo svetovni urednik, na katerega naj se ta opira; če se ne strinja z njim, mora pa stopiti v stik z delegati društva.

Treba je dalje določiti organizacijski odsek za pregled koč in potov. Imenovati bi bilo stalnega delavca za prepleskanje in odsek za pravilno razdelitev potov. Gospodu Knafelcu je treba pritegniti drugih delavcev.

Predlaga, da se konča neplodna debata in se izvolijo ti trije odseki z nalogo, da preštudirajo ta problem in predložijo elaborat en mesec pred prihodnjim občnim zborom; odboru se naloži, da dá odsekom na razpolago vse društvene knjige in pojasnila, kolikor je treba. —

Gospod Pustoslemšek je očital odboru, da je nastalo za Dom na Krvavcu toliko stroškov in da je odbor zamudil, pravočasno ga od zunaj zavarovati. Segel je tudi nazaj na račun za prvi del stavbe v Kamniški Bistrici, češ, da je vsled oddaje v režiji za prvo leto narastlo preveč stroškov. Nadalje se omeji na sledeče predloge:

1.) Občni zbor skleni, da se naj nastavijo v svrhu vzdrževanja in poprav potov trije stalni delavci skozi 3 mesece (za Julijske dva, za Kamniške eden), in sicer proti mesečni plači Din 1500.—. Za nabavo žic in klinov naj se sprejme v proračun Din 20.000.—. Pot na Triglav naj da Osrednji Odbor nemudoma nasekati in naj se da za to kredit Din 2000.—.

2.) Osrednji odbor naj nemudoma napravi novo pot od Češke koče preko Žrela na Savinjsko sedlo, ker je stara pot slaba. Osrednji

Odbor naj stopi v stik s Savinjsko podružnico. Dovolj naj se mu kredit Din 10.000.—.

3. Članarina naj se zviša na Din 50.—, za dijake pa Din 25.—. Prenočninske pristojbine za nečlane naj ostanejo take ko do sedaj; plača naj se članarina eventualno v treh obrokih. Če pa se smatra ta članarina za previsoko, naj se zopet uvede načelo, da dobi vsak član Planinski Vestnik.

Kar se tiče Planinskega Vestnika, naj bo uredništvo v Ljubljani. Vsak časti urednika dr. Tominška, toda urednik mora biti na mestu, kjer se list tiska.

Gosp. Ogrin je proti povišanju članarine, ker smo Slovenci majhen narod in tudi ni potrebe za povišanje.

Gospod Wester graja, da je knjižnica pomanjkljiva; manjkajo dr. Oblakova »Golica« in Seidlova knjiga »Rastlinstvo naših Alp«. Te knjige so že pošle po knjigarnah; ravnotako nam manjka propagandna knjiga. Te knjige bi moralo društvo izdati. Je za to, da se Planinski Vestnik obvezno izdaja vsem članom za določeno članarino.

Predsednik dr. Fran Tominšek poudarja, da mu je v prvi vrsti dolžnost zavrniti na oblast merečo kritiko. Pri nas so drugačne razmere kakor v Angliji itd. Pri naših vladnih organih najdemo vedno oporo in če niso dosegljive gromotne podpore, pa povsod pokažejo razumevanje za naše težnje in vpoštevajo naše predloge in prošnje; po železnicah smo mogli izposlovati ugodnosti za naše člane. V ostalem hoče le na kratko pojasniti dejanski položaj. — Dr. Tuma je omenil naše razmerje s Skalo. Vsled tega je primoran pojasniti, da naše društvo nima sporov s Skalo. Čisto neupravičeno je trditi, da bi mi ne imeli nobenih stikov s Skalo. V našem odboru imamo predsednika Skale prof. Ravnika in tri do štiri njene odbornike. Lahko so se prepričali, kako smo delali, in so lahko sodelovali. Nasprotno pa ni od našega odbora nobenega funkcionarja pri Skali. Sicer pa smo Skalo povabili, da pristopi kot poseben samostojen klub k našemu društvu; Skala je to odklonila. — Društvo je delalo s sredstvi, ki jih je imelo. Marsikaj se da staviti v projekt; najlepši načrti se dajo napraviti, za izvršitev pa je treba prvič denarja in drugič sodelavcev. Mi iščemo sodelavcev, jih pa ne dobimo. Tako sta lansko leto prevzela ureditev knjižnice gg. Wester in dr. Rus. Samo dr. Rus je prišel enkrat pogledat, potem pa je bil primoran naš tajnik knjižnico preurediti. — Mi smo dr. Tumi pisali, da radi stopimo v stik s tujimi društvi za pridobitev publikacij, in smo ga prosili za njih naslove, ker jih on že pozna; mi nimamo takih odbornikov, da bi bili v zvezi s celim svetom. Zato smo se obrnili na dr. Tumo za posredovanje. Odgovora nismo dobili. S slovanskimi turistovskimi društvi imamo tesne zveze; izmenjavamo vse, kar oni izdajajo in mi, a čez noč se ne da vse napraviti. — Odobravamo predlog dr. Tume glede izvolitve odsekov; mi bomo radevolje dali na razpolago svoje knjige in vso moč, ki nam je na razpolago, in bomo veseli, ako bodo odseki kaj uspešnega naredili. — Kar se tiče predlogov g. Pustoslemška, sprejememo njegov predlog glede nastavitve delavcev, samo da se bojimo, da jih ne dobimo za Din 1500.— mesečno. Drugi predlog glede naprave poti čez Žrelo je že v našem lastnem načrtu in se pripravlja izvršitev; treba je dobiti le delavcev. Kar se tiče članarine, je pa sklepanje o tem pridržano skupščini. — Ker je g. Pustoslemšek očital odboru, da je za Dom na Krvavcu naraslo toliko stroškov radi tega, ker se je prepozno izvršilo zunanje obitje, je pojasnil predsednik, da so veliki stroški za Krvavec morali v tej višini narasti, ker je moral odbor po nalogu občnega zbora izvršiti stavbo po velikih tedanjih načrtih. Ko se je pokazalo, da udari vlaga in dež skozi zidane stene, smo jih dali obiti s salonitom. Zaradi ugotovitve nedostatkov se je to delo sicer zavleklo, zaradi tega pa ni nastalo nič več stroškov in nobena škoda. Sedaj je Dom na Krvavcu v redu; žal pa, da se to ni izpolnilo, kar je dalo povod za nujno

stavbo na Krvavcu, namreč da bi zimski turisti in smučarji v večjem številu prihajali. — Kar se tiče Kamniške Bistrice, se je račun glede prvega dela stavbe že lansko leto pregledal in na občnem zboru odobril in zato ne moremo nazaj segati na zadevni račun. Drugi del stavbe je bil pa oddan na razpis in po strogih pogojih in je tudi račun sedaj že poravnan, razen ostanka nekaj nad Din 10.000.—. Seveda pa smo mogli stavbne stroške kriti le s tem, da se je najelo veliko posojilo.

Gosp. dr. Rus in gosp. Wester se pritožujeta nad tem, da se jima očita, da nista uredila knjižnice, in trdi g. Wester, da ni nikoli prevzel tega dela.

Gosp. tajnik Tavčar pojasni, da sta bila na zadnjem občnem zboru gg. dr. Rus in Wester določena za to, da uredita knjižnico, ter sta gospoda to delo tudi prevzela. Uredila pa nista knjižnice, samo dr. Rus je postavil na polico nekaj povezkov knjig. To je bilo vse njihovo delo. Urediti je moral končno knjižnico on sam, in sicer opetovano (radi večkratnih selitev).

Gosp. prof. Ravnik izvaja, da razmerje med Skalo in SPD ni baš sijajno. Do kakih oficialnih nasprotij sicer ni prišlo. Skala pa ne dobiva od društva tiste podpore, ki bi ji šla. Navede slučaj Saveza, kjer se delegati SPD niso zavzeli za to, da bi tudi Skala prišla v Savez. Šlo se je dalje za priobčevanje v Plan. Vestniku; člani Skale so hoteli priobčevati svoje plezalne ture. Vsekakor pa prosi Planinsko Društvo, da bi vpoštevalo smotreno delo Skale k skupni alpinistiki.

III. Nato zaključí predsednik skoro 3 ure trajajočo debato o računskem zaključku in proračunu in podeli besedo računskima preglednikoma.

Gosp. ravnatelj Ferline poroča v njiju imenu, da sta pregledala natančno vse račune in knjige in ugotovila, da se vodijo računi in knjige v najlepšem redu in da je iz njih društveno finančno stanje natančno razvidno. On sam se je udeleževal skoro vseh odborovih sej in lahko izpričuje, da je odbor vodil društvene finance z največjo previdnostjo in točnostjo. Zato predlaga, da se da blagajniku in knjigovodji ter celokupnemu odboru absolutorij.

Predsednik da na glasovanje predlog dr. Tume za ustanovitev odsekov. Predlog se sprejme.

Dalje da predsednik na glasovanje prva dva predloga g. Pustoslemška. Se sprejmeta.

Gosp. dr. Vrtačnik predlaga, da se izvolijo v literarni odsek gg: dr. Tuma, Badiura in dr. Rus; prof. Ravnik predlaga dodatno, da se izvoli v ta odsek še eden fotoamater, in sicer g. Egon Planinšek. Oba predloga se sprejmeta.

V organizatorični odsek se izvolijo gg: dr. Mrak, Pustoslemšek, Wester in Torelli.

V finančni odsek se izvolijo dr. Fran Pavlin, Cesar in Fran Kobler.

Končno da predsednik na glasovanje predlog računskih preglednikov glede podelitve absolutorija. Predlog se je soglasno sprejel.

IV. Tekom leta se je izpraznilo v Osrednjem Odboru mesto enega odbornika in dveh namestnikov. Izvolijo se z večino glasov: za odbornika g. Emil Podkrajšek, za namestnika pa gg. Ivo Marsel in Ivan Vilhar.

Predsednik da nato čitati zapisnik o zadnjem občnem zboru. Čitanje zapisnika se pa na splošno željo prekine.

Nato preide predsednik na volitev delegatov za skupščino. Odborov predlog, da se prepusti volitev delegatov Osrednjemu Odboru, ni bil sprejet. Nato se je izvolilo 90 delegatov iz navzočih zborovalcev po listi, ki jo je predložil g. Cesar. Zatrnilo se je, da se s tem doseže, da se bodo vsi delegati tudi res udeležili skupščine.

Ko se pri naslednji točki dnevnega reda (slučajnosti) ni nihče oglasil k besedi, je predsednik zaključil ob enih občni zbor.

Pripomba: To poročilo, povzeto po zapisniku o občnem zboru, obsega le glavne, omembe vredne točke. Da pa bodo razumljivi nadaljni dogodki, je treba kratke ugotovitve:

Na zboru je glasovalo 120 članov; bila je torej pičila udeležba. V strnjeni vrsti so došli le člani Skalaši; g. dr. Tuma je prišel na njih prošnjo. Govore, ki so se obračali proti odboru, je spremljalo ostentativno ploskanje in vzklikanje.

»Slovenec« od 14. junija ugotavlja: »Število udeležencev nikakor ni v skladu s številom članstva, kar štejemo seveda članstvu v greh. Tudi je občni zbor v splošnem pokazal skrajno pomanjkanje planinskega duha med večino navzočih.«

T.

Redna skupščina SPD

se je vršila dne 23. junija 1929 v Ljubljani v hotelu Union.

Po dovršenem legitimiranju delegatov je bilo ugotovljeno, da se je udeležilo 50 delegatov osrednjega društva osebno, 18 pa s pooblastili, torej samo 68; podružnic je bilo zastopanih 18 po 85 delegatih.

Predsednik dr. Fran Tomišek je sam podal poročilo o delovanju in gmotnem položaju osrednjega društva in se je skliceval na tozadevna v Planinskem Vestniku objavljena obširnejša poročila. Omenil je velika dela, ki so se sedaj dovršila: Dom v Kamniški Bistrici, prekritje Kadilnikove koč, novo pot na Mojstrovko ter že letos izvršeni prvi del preuredbe Triglavskega Doma. Dasi je društvo z dragimi napravami, ki so bile tekom zadnjih let dogotovljene, gmotno zelo obremenjeno, hoče še nadalje izpopolnjevati svoje postojanke in se tudi lotiti splošno zahtevane zgradbe večje koč na Veliki Planini; ima seveda še razne druge načrte. Predsednik izrazi nado, da se bo društvu vse to posrečilo, ako se normalni razvoj ne bo s kakimi v gmotno stanje segajočimi eksperimenti prestrigel.

Za podružnice je podal nadzornik dr. Senjor Davorin obširno objektivno poročilo. Posamezne podružnice lepo delujejo, zlasti Mariborska, Podravska, Mislinska, Rogaška, Savinjska, Posavska, Dravinjska, Jeseniška; posebna pohvala tudi še velja podružnici »Peca« v Mežici, ki so ji člani preprosti, toda zavedni in ki je znala v svojem okolišu planinstvo izborno organizirati; pohvalno omenja Litijsko podružnico, ki zna posebno ustvarjati dobre stike med slovenskimi in hrvatskimi planinci in vrši priprave za novo koč na Sv. Gori. Grajal pa je delovanje nekaterih podružnic, ki mu kot nadzorniku niso pošiljale niti poročil o občnih zborih. Sploh pozivlja podružnice, da vestno sodelujejo pri skupnem delu in se naj poslužijo pravic, ki jih imajo po novih pravilih.

Delegat inšp. Wester je pogrešal v predsednikovem poročilu referat o zadnji skupščini. — Predsednik je pokazal na izčrpano v Plan. Vestniku objavljeno poročilo, dal pa skupščini na razpolago, da se prečita zapisnik o zadnji skupščini.

Gospod dr. Senjor je poudarjal, da je bila objava v Plan. Vestniku popolnoma točna in ni treba prečitanja.

Delegat g. Pustoslemšek Rasto je tudi izrazil nekatere pomisleke, v prvi vrsti pa je predlagal, da naj skupščina izreče posebno zahvalo in priznanje podružnici »Peca«. To je bilo soglasno z odobravanjem sprejeto. — Gospod Pustoslemšek dalje izvaja, da ni prav, da se skupščine vršijo vedno v Ljubljani. Po pravilih jih lahko odbor skliče tudi v drugih mestih; v Ljubljani ne vzbujajo take planinske prireditve posebne pozornosti; drugače pa bi bilo, če bi se skupščine vršile v Celju, Mariboru, Kranju ali kje drugod. Njegov tozadevni predlog je bil od skupščine soglasno odobren, nakar je bilo na predlog delegata dr. Rusa sklenjeno, da se bo prihodnja redna skupščina vršila v Celju. —

Nadaljna točka dnevnega reda je bila določitev smernic, ki se dajo celokupnemu društvu za vzporedno in uspešno delovanje. K tej točki so izdelali in skupščini predložili na osrednjem občnem zboru izvoljeni trije odseki 11 predlogov. Predloge je v imenu odsekov prečital delegat dr. Mrak. — Ko je predsednik otvoril debato o teh predlogih, se v prvem hipu nihče ni oglasil, nakar je delegat prof. Ravnik predlagal, da naj se vsi predlogi en bloc sprejmejo. Proti temu je bil živahen odpor v vrstah delegatov podružnic in je bil potem ta predlog z večino glasov odklonjen. Nato se je razvila živahna in obširna debata o posameznih predlogih. V debato so posegali za predloge odsekov gg.: prof. Ravnik, dr. Mrak, dr. Rus, Cesar, Pustoslemšek, proti predlogom pa dr. Senjor, dr. Žirovnik, Gajšek in drugi. Na vprašanje predsednika so predlagatelji ugotovili, da se ozirajo predlogi na celotno društvo, tedaj na osrednje društvo in podružnice.

Ko je predsednik dajal po vrsti predložene predloge na razgovor in glasovanje, je bil rezultat sledeč:

I. predlog: da združeni odseki ugotove natančno stanje imovine, pregledajo v to svrhu društvene knjige, posebno pa, da ustanove prometno vrednost posameznih stavb in naprav s posebnim ozirom na to, da bi bilo eventualno ločiti podjetja SPD, ki so očitno namenjena za promet s tujci, od onih, ki so namenjena očitno in v prvi vrsti za alpinistiko, in

II. predlog: da združeni odseki sestavijo pravilnik glede načina oskrbe posameznih planinskih domov in koč in glede njih uporabe kot postojank za zimsko dobo, za smučarje in za alpiniste — sta bila z večino glasov odklonjena. —

III. predlog: da odsek izdela glede vedenja na planinskih potih in postojankah pravilnik, ki naj odgovarja namenu planinskih zavetišč in duhu alpinizma — je bil z večino glasov odkazan širšemu O. O.

IV. predlog: da se uredi in izpopolni društvena knjižnica ter priredi čitalnica v društvenih prostorih Osrednjega Odbora v Ljubljani; v prvi vrsti naj se izvede zamenjava društvenega glasila z glasili in izdajami slovanskih turistovskih društev, potem sosednih nemških in laških, končno splošno z vsemi ostalimi turistovskimi društvi, posebno angleškimi in francoskimi; vpliva naj se na to, da se potom sosednih alpskih društev pridobe vse izdaje alpskih spisov ter nanje vpliva, da pošljejo svoje izdaje uredništvu Sl. Pl. Vestnika v oceno in reklamo; nabavijo naj se knjige, ki dajejo pregled organizaciji alpinizma; obenem naj se poskrbi izdaja posebne domače alpske knjižnice, in

VI. predlog: da se založi za vsako kočjo primerna knjižnica, v prvi vrsti alpske, v drugi poučne in beletristične vsebine; v to svrho naj bi se pričela akcija za prostovoljne darove, društvo bi pa moralo vsekako omisliti za vsako kočjo potrebne vodiče — se brez debate soglasno sprejmeta.

Glede nadaljnjih predlogov* so predlagali delegatje podružnic skrajšanje debate in končno je delegat g. Gajšek iz Maribora predlagal, da naj združeni odseki glede ostalih predlogov izdelajo podrobne načrte in poročila, ki jih predlože Osrednjemu Odboru, da jih prouči in potem predloži širšemu Osrednjemu Odboru v proučavanje in nadaljnje sklepanje. Ta predlog je bil z večino glasov sprejet. To proučavanje se tiče predlogov glede izdajanja diapozitivov in razglednic, glede izdajanja zem-

* V. O izdajanju diapozitivov in razglednic; VII. o stiku z geograf. društvu in vojaškimi geograf. zavodi (karte, kličej i. dr.), VIII. o organizaciji rešilnih postaj v Ljubljani (centrala z vsem opremljena); IX. o planinski propagandi; X. o ureditvi »Plan. Vestnika« in njegovih slikah; XI. o razmerju med SPD in »Skalo«.

Ijavidov, glede ureditve rešilnih postaj, glede propagande in razširjenja vodičev, glede preureditve Planinskega Vestnika in glede ureditve razmerja med SPD in klubom Skalo.

Pri tej točki dnevnega reda je predložil klub Skala izjavo, kjer zatrjuje, da nima klub Skala niti njega članstvo namena vmešavati se v gospodarstvo SPD ali nekako prevzeti njega vodstvo; da pa je klub Skala odklonil pristopiti kot odsek k SPD, ker bi mu bilo samostojno delo v okviru SPD nemogoče; izjava opisuje delovanje in težnje kluba Skale, pri čemer naj se ne smatra za nekako konkurenčno društvo; SPD naj izposluje izpremembo saveznih pravil, da bo omogočen sprejem Skale v Savez ne glede na število članov (po pravilih mora imeti planinsko društvo, ki se sprejme v Savez, najmanj 500 članov).

Pri nadaljnji točki dnevnega reda (določitev članarine in prispevka podružnic za upravo O. O.) se je razvila daljša diskusija, ker je delegat Pustoslemšek Rasto stavil predlog na povišanje članarine, kakor ga je bil stavil že pri osrednjem občnem zboru. Proti povišanju članarine so se odločno izrekli delegatje podružnic, na čelu dr. Senjor. Končno se je sklenilo z večino glasov, da ostane dosedanja članarina letnih Din 25.—; tudi prispevek podružnic za upravo O. O. je ostal isti kakor dosedaj, po 5 Din od člana, toda z naglašanjem, da O. O. ne sme posameznim podružnicam dovoljevati popustov, mora pa skrbeti za to, da bo društvena pisarna točno in ekspeditivno poslovala.

Volitve: Soglasno so bili po delegatih podružnic izvoljeni: za nadzornika g. dr. Senjor Davorin, za njegova namestnika: gg. dr. Šnuderl Makso in Pučnik Adalbert; za poverjenike, ki vstopijo v Š. O. O., pa gg.: Baša Alojzij, postajenačelnik na Zidanem Mostu, Mayr Rici, industrijalec v Kranju, Šetinc Ivan, upravnik bolniče na Jesenicah, Ule Martin, rudniški uradnik v Mežici, Tiller Fran, sodni svetnik v Celju, za namestnike pa gg.: Podboj Fran, vladni svetnik v Litiji, Albin Lajovec, Tržič, in dr. Müller za Konjiško podružnico.

Določitev naših delegatov za kongres Saveza se po soglasnem sklepu skupščine prepusti širšemu Osrednjemu Odboru.

Trboveljska podružnica je vložila predlog, da se ji v njeno področje prepusti vrh Mrzlice ter da se izposluje, da ji Savinjska podružnica prepusti Hausenbichlerjevo kočo na Mrzlici proti primerni odškodnini. Ko izjavi g. Tiller kot načelnik Savinjske podružnice, da se bo prošnja za odstop Hausenbichlerjeve koče morala najprej rešiti po občnem zboru Savinjske podružnice in je pričakovati, da bo ta pritrdil, sklene skupščina, da dovoli, naj vzame Trboveljska podružnica v svoje področje vrh Mrzlice in da že zanaprej izreče pritrdilo, da Savinjska podružnica prepusti Hausenbichlerjevo kočo Trboveljski podružnici v last.

Na predlog g. dr. Štera, kot načelnika Rogaške podružnice, dá skupščina tudi zanaprej pritrdilo, da prepusti osrednji občni zbor parcelo, kjer stoji nova Rogaška koča, v last podružnici.

Triglavska podružnica je stavila predlog, naj prevzame reševalna dela vsaka podružnica v svojem teritoriju in da naj izvežba, opremi in stalno nadzoruje svoje rešilne postaje. Za kritje reševalnih stroškov se naj stekajo v blagajno vsake take podružnice prispevki za reševalni fond, ki se nabirajo v kočah na zadevnem podružničnem teritoriju; podružnica mora zavarovati člane svoje rešilne postaje za slučaj nesreč.

Delegat g. Makso Hrovatin je nato pojasnjeval, kako so organizirane rešilne postaje v krajih, kjer se morejo dogoditi turistovske nesreče; take postaje obstojajo na Dovjem—Mojstrani, v Srednji vasi, v Bohinju, v Kranjski Gori in v Kamniku; organiziral se bo tudi tečaj za reševalce, ki ga bo vodil g. dr. Tičar. Proti prvemu delu predloga, da prevzamejo podružnice reševalne

postaje, ne bi bilo ugovora; vendar se pa morajo rešilni prispevki stekati v centralno blagajno, da jih more potem po potrebah rešilnih postaj primerno razdeliti.

Ker se bodo pri osrednjem občnem zboru izvoljeni odseki itak morali baviti z ureditvijo rešilnih postaj, sklene skupščina, da naj se o predlogu Triglavске podružnice tudi tam dalje razpravlja in sklepa in da se k tozadevnim posvetovanjem pritegne tudi delegat Triglavске podružnice g. Josip Zupan.

Skupščina je dalje soglasno sklenila, da se naroči 250 izvodov novega Badjurovega vodiča »Sto izletov po Gorenjskem, Dolenjskem in Notranjskem«.

G. Kastelic, kot delegat podružnice v Črnomlju, je poročal, da je nova podružnica že skoro dogradila kočo na Mirni Gori in da pripravlja njeno svečano tvoritev. To poročilo je bilo z odobravanjem sprejeto.

Sklenjeno je dalje, da se uredi enoten cenik po kočah za prehrano in oskrbo.

Končno je dr. Rus skupščino opozarjal, da se bo prihodnje leto v naši državi vršil kongres slovanskih geografov in etnografov, ter je prosil SPD, da sodeluje pri sprejemu odličnih slovanskih gostov. Predsednik je z odobravanjem skupščine to zagotovil in potem zaključil zborovanje. T.

Turistom in izletnikom!

Upraviteljstvo meščanske korporacije v Kamniku je poslalo Slovenskemu Planinskemu Društvu pritožbo radi postopanja posetnikov Kamniške Bistrice in Kamniških Planin.

Gozdni organi stalno opazujejo, da so številna drevesa poškodovana z nasekanjem s cepini in gorskimi palicami, da so polomljeni vrhovi mladih dreves, da so mladike izrupane in slično, da so poškodovane brvi in ograde, poškodovane ali odstranjene napisne tablice, da podirajo skladovnice drv in mečejo drva in hlode v vodo, da kurijo po gozdih, da divje kričijo, valijo skale z vrhov in celo streljajo.

Tako postopanje se mora odločno grajati, ker se s tem dela huda škoda pri gozdih in lovih. Polno takih izgredev je vsak teden javljenih. Upraviteljstvo meščanske korporacije je dalo gozdnim in lovskim čuvajem strog nalog, vsakega krivca prijati in postopati z njim strogo po gozdnih zakonih.

Če ta opomin ne bo pomagal, bo dalo upraviteljstvo pot od Kopišč po desnem bregu Bistrice do slapa v Predoslju zapreti.

Slovensko Planinsko Društvo prosi svoje člane, da pri izletih strogo gledajo na red in tudi sami nadzirajo razbrzdano mladino in preprečijo take slučaje, tudi naj ne puščajo papirja in drugih odpadkov v gozdu, nego jih jemljejo seboj.

Člani, ki bodo tozadevno kaj zakrivili in bodo prijavljeni, se bodo brez nadaljnega izključili.

O srednji odbor SPD.

O Peci. — Uletova koča na Peci je bila za Binkošti zopet otvorjena; gosp. dr. Jehart je v nedeljo in ponedeljek opravil službo božjo. Poset koče se veča; posebno Mariborčani jo pridno obiskujejo. O Binkoštil smo šteli krog 100 turistov. Za zabavo skrbi pri takih prilikah domač planinski zbor in naš radio-aparat. Koča je postala izletna točka za šole; doslej so jo posetili: pod vodstvom šolskega upravitelja g. Fainika ter učitelja g. Galoba Mežiška osnovna šola, 4. in 5. razred, nadalje Mariborska dekliška meščanska šola.

Taki izleti so prebili led, da so tudi domačini začeli počasi umevati pomen tujskega prometa in vrednost naših gora; letos se kaže precejšen napredek.

Koča se je letos znatno izpopolnila. Tri sobe so pripravljene za letoviščarje, ki bi mogli ostati več dni na Peci. Upamo, da se bodo na njej oglašali tudi posetniki iz oddaljenejših krajev. Pridejo naj enkrat; potem bodo prišli še večkrat!

Društvo »Peca« si je nadelo nalogo, da markira pot od Uletove kočice na Končnika v Topli in čez Sv. Jakoba v Koprivni na Solčavo. Markacija je že započel požrtvovalni član našega markacijskega odseka v Podpeci, tov. Hinterberger Dragotin.

Kuluk-pot, ki so jo naši planinci in požrtvovalni rudarji iz Helene pred dvema letoma napravili do kočice, se izvrstno drži. Sicer se je delalo takrat brez izvedencev, vendar niso škodovali usedi, plazovi in neurja, ki so na dnevnem redu jeseni, pozimi in spomladi. Edino slabo lastnost ima, da je še premalo — izhojena, oziroma vtačena od nog turistov... Torej, planinci, na noge, k nam!

Planinska kočica na Šmohorju nad Laškim, otvoritev. — Dne 9. junija t. l. je Posavska podružnica SPD ob lepi udeležbi planincev in več domačega ljudstva otvorila svojo planinsko kočico na Šmohorju nad Laškim. Slavnosti so prisostvovali: od Osrednjega Odbora SPD predsednik g. dr. Fran Tomiňšek in g. Hrovatin, nadzornik SPD g. dr. Senjor iz Maribora, njegov namestnik g. Pučnik iz Ljubljane, dr. Bergoč za Mariborsko in dr. Triller za Celjsko podružnico.

Po službi božji (ob 10. uri) in blagoslovitvi kočice je nagovoril navzoče z vznešeno besedo o planinskem razodetju profesor bogoslovja g. dr. Jehart iz Maribora. Načelnik Posavske podružnice, inšpektor g. Baša iz Zidanega Mosta, je pozdravil številni odziv in se je toplo zahvalil vsem, ki so kakorkoli pripomogli k gradnji kočice, osobito iniciativnemu Laškemu odseku in imenoma županu, g. dr. Rošu, sod. svetniku dr. Pernatu, gg. Jeršetu in Horjaku, nadalje sreskemu poglavarju vladnemu svetniku dr. Pinkavi, obč. gerentu dr. Lovšinu, tovarnarjema gg. Westenu iz Celja in Abelu iz Hrastnika ter veletrgovcu g. Rakušu iz Celja. Gosp. dr. Tomiňšek je prinesel pozdrave Osrednjega Odbora ter je izrekel s častitkami radost na novi pridobitvi, ki daje nade na slično svidenje na Lisci, kjer dogradi podružnica svoj glavni dom. — Oglasili so se še govorniki gg. dr. Senjor kot nadzornik SPD, dr. Bergoč v imenu Mariborske, dr. Triller s pozdravi Celjske podružnice in za odsek Laško sodni svetnik dr. Pernat. — Po uradnem delu se je razvila ob zvokih rudniške godbe iz Rečice najprijetnejša planinska zabava.

Vzorno markirana, približno 2 uri dolga pot iz Laškega kakor iz Celja vodi preko šume in travnika složno do 784 m visoke kote, kjer stoji poleg gorske cerkvice, v senci treh košatih lip, ljubko zgrajeni planinski hram. Njega prva soba je določena za kuhinjo in gostilnico, druga je prijazno opremljena za spalnico. Kota sama nudi prostran razgled tja do obrobni Savinjskih Planin, na oddaljeno Pohorje, preko mnogoličnih temnih laških hribov daleč na Posavje in na meglene Gorjance, v obližju pa še na izrazita slemena Kumskih gora.

Kočica na Šmohorju ostane vnaprej stalno odprta in oskrbovana.

Przewodnik narcisarski po Beskidzie Zachodnim. W. Midowicz-M. Augustynowicz. Krakow 1928. — Ta lična, trdo vezana, res prava žepna knjižica je »smuški vodnik po Zapadnih Beskidih«; posvečena je prvaku poljskih smučarjev in tudi nam dobro znanemu organizatorju planinstva pri Poljaki, dr. Valterju Goetelu, ki je tudi posnel lepo zimsko sliko Babje Gore, najvišjega vrha (1725 m) v Zap. Beskidih. Poleg te slike je knjižici pridejanih še 10 drugih manjših; vse predočujejo zimske prizore z opisanih gora. — Zap. Beskidi, obmejno pogorje med Poljsko in Češkoslovaško, se raztezajo severno od Tater in so zaradi zmerne višine in male strmice, spodaj gozdni, po vseh raztezkih širokih vrhovih pa travnati, kakor nalašč pripravljeni za zimsko smučanje. Obstoji tudi zares več smučarskih društev, ki so zelo razvila smučarstvo v tem pogorju; posebno iz Krakova se prirejajo tja izleti.

Pisateljca Midowicz in Augustynowicz sta knjižico zelo praktično uredila. Najprej so najpotrebnejša navodila za smučarstvo sploh (smučī, oprava i. dr.), potem se govori o snegu in zimskih nevarnostih (mraz doseže tam 40°) in o obrambi proti njim. Glavni del pa na kratko opisuje gore, ki pridejo zlasti v poštev (Babia Gora, Pasma Jalowieckie, Beskid Żywiecki, Beskid Mały, Grupa Baraniej Gory, Gorce), in nato po vrsti navaja zaokrožene ture z vsemi potrebnimi podatki smučarju. Smučarski izlet na Babjo Goro je obširno opisan tudi v francoskem jeziku. — Podobna knjižica bi naše smučarstvo spravila v sistem in bi bila dobra reklama.

Dr. J. T.

Jos. Wester - Peter Žmitek: Razgled z Ljubljanskega Grada. Pokrajinski oris s panoramo. V Ljubljani 1929. Založila mestna občina Ljubljana. Cena Din 10.—. Pokrajinski oris je spisal naš marljivi in bistri slikar planinskih in pokrajinskih krasot, slikar s peresom, Jos. Wester, panoramo je narisal, res narisal tihi, samonikli originalni P. Žmitek.

S tem delom si je Ljubljana oskrbela poučen in priporočilen spis, kakor ga v tej obliki pač nima nobeno mesto, tudi ne tako, ki ima morda, kakor Ljubljana, svoj Grad. Bila je izvirna, prav tako duhovita kakor praktična zamisel, da se v obliki »razgleda« potniku in posetniku nudi kot pestra slika, navidezno brez sistema in neprisiljeno, v bistvu pa strogo preudarno, kar znanstveno vsa množica najrazličnejših zanimivosti, ki si jih sicer zbiramo iz po vrsti in le v številčnem redu naštetih podatkov kakega vodnika, vodiča, načrta.

Postopek, kakor sta si ga izbrala avtorja, je navidezno kaj enostaven in lahek: postaviš se gori na Ljubljanski Grad, se hitro ozreš po najbližji okolici, t. j. po Gradu samem, nato obrneš oči doli na mesto, izveš prav tako imena in zgodovino trgov, ulic, mostov, kakor se poučiš o umetninah v cerkvah in na trgih, o Cojzovem bivališču in o Smoletovi spominski plošči pri »Figovcu« ... Tisočletja zgodovine ti švigajo mimo oči, ko gledaš doli in dalje tja na Mirje, proti Vrhniki, proti Vačam, na Barje in zopet na Kongresni trg, Latermanov drevored, Cekinov grad, Vižmarsko polje, ter se zamisliš, kaj naj pomeni navidezno tako jasna beseda »Ljubljana«. Varno te vodi Westrovo besedilo z vso večšaško sigurnostjo skozi dolge dobe in med kulturnimi drobci, Žmitkova panorama pa ti vse kaže s plastično, preprosto nazornostjo. Gledaš, misliš, uživaš, se zamisliš in — upam — pričneš sam študirati.

Navidezno lahka knjiga, smo rekli. Kdor pa nekoliko ve, kako se tako delo sestavlja, ta si misli, s kakim trdom in s kakšno težko skrbjo se je taka knjiga sestavljala, dokler ni dospela do sedanje oblike in vsebine. Tujcem je ne bo treba priporočati; priporočamo pa jo vsakomur, kdor se zanima za našo domačo zgodovino, umetnost, pokrajino. Interesna sfera tega »razgleda« ni omejena na Ljubljano in njeno bližje okolico; ta sfera sega do Trsta, do Celovca, do Pohorja in dalje.

Zunanja oprema je zelo ukusna; da bi bila priročajše žepna knjiga, bi se priporočalo, jo nekoliko ožje obrezati in v to svrhu, ako treba, panoramo drugače zložiti.

Dr. J. T.

Predavanje v Sofiji. — Naš dr. Jos. C. Oblak je dne 23. marca t. l. v Sofiji predaval o Visoki Tatri in o Julijskih Alpah bolgarskim planincem in prijateljem planinstva, ki so — v slovanski vzajemnosti — napolnili veliko kinematografsko dvorano in bili umni in vneti poslušalci. Kak pomen so priznali temu nastopu slovenskega planinca, pisatelja in predavatelja, je razvidno iz obširnega članka, ki ga je objavil ugledni sofijski časopis »Niva«, v 25. številki dne 17. aprila t. l., zajedno s podobo predavatelja in z 2 slikama iz Julijskih Alp. Članek, z naslovom »Julijske Alpe in Visoka Tatra« uvodoma razlaga, kako je

prišlo do tega predavanja. Izvor mu je kongres Asociacije Slovanskih Turist. Društev, ki je bil lani v Ljubljani. Tedaj je bolgarski delegat N. Galčev sprožil misel, naj bi se slovanski narodi, združeni v Asociaciji, med seboj spoznavali s spisi in z neposrednimi predavanji; in dr. Oblak je prvi, ki je udeležil te ideje: pri prejšnjem kongresu je preštudiral Tatre, zdaj pa je prišel v Bolgarijo predavati o tem znamenitem severnem gorovju, a zajedno o kralju slovanskih planin, o Triglavu. Zato ga je tudi Galčev pozdravil z značilnimi besedami: »To je prva lastovka, ki je prišla k nam. Smemo se nadejati, da bodo za njim došli tudi drugi Slovani, ki še ne poznajo tukajšnjih prirodnih krasot«. V naslombi na nad 100 slik, s katerimi je dr. Oblak ponazoril svoje živo in temeljito predavanje, opozarja članek na najpomembnejše naše gore in na znamenitosti Visdke Tatre; h koncu pa se nadeja, da bodo slovanski turisti v letošnji jeseni, ko se bo v septembru vršil kongres Asociacije v Sofiji, kjer je za to leto njen sedež, dobili in porabili priliko, da se seznanijo tudi z bolgarskimi planinami, zlasti z veličastno Rila Planino z njenimi 145 jezeri. J.

Škof dr. Gregor Rožman. — Dne 14. julija je bil v ljubljanski stolnici, z vso slovesnostjo tega dostojanstva in z vso pristrčnostjo osebne vdanosti, za pomožnega škofa posvečen presv. g. dr. Gregor Rožman, naš sodruknik, sam planinec in pospeševatelj prave plemenitosti in planinstvu. — Sotrudniki Plan. Vestnika so postali v časovnem sporedu 3 škofje: dr. Jos. Srebrnič, dr. Anton B. Jeglič in dr. G. Rožman.

Planika (*Gnaphalium leontopodium* L.; *leontopodium alpinum*.)

Ni rastline, ki bi si bila pridobila toliko splošne priljubljenosti, zlasti med planinci, kakor ta v vsej svoji preprostosti plemenita cvetka. Celó svoje življenje je že dal zanjo marsikak neoprezen ali preveč predzren nabiralec, hoteč si jo utrgati na opasnem mestu. In vendar do najnovejšega časa ta cvetka ni imela enotnega slovenskega imena. — Ljudje so ji namreč dajali po različnih krajih različna imena, ki rastlino takó ali takó točno označujejo.

V naslednjem pregledu so zbrana v abecednem redu njena imena iz Peteršnikovega slovensko-nemškega slovarja. Kolikor je znano, je za imenom naveden kraj, kjer se ime rabi, oziroma ime zapisovalca ali naslov lista, v katerem je bilo ime objavljeno.

Ta imena so:

1. belúnec (Slovenski Narod);
2. goličávarica (Zvon);
3. máčnica (Žabče na Tolminskem, Erjavec);
4. očínec (Janežič);
5. óčino zelišče (Erjavec);
6. očníca (za Krnom, Erjavec);
7. pečníca (Tolminsko);
8. planika (Tušek, Gorenjsko, Vrtec);
9. skálarica (Zvon);
10. skalíca (Notranjsko);
11. zvézdica (Avče, Erjavec). —

Zaradi popolnosti dodam še tole navedbo: otebíca, neka bela cvetica (Edelweiss? tudi oteblíca), Fram, Caf. — Ali je otebíca, oziroma oteblíca, res *Gnaphalium leontopodium*? — Zdaj je splošno udomačena in sprejeta v strokovno slovstvo le: planika. Fr. Št.

Nezgodna na Prisojniku. — Najbolj previdnega planinca lahko v gorah zadene nesreča, ako nastopijo težke elementarne opasnosti, zlasti vremenske, ki jih ni bilo mogoče predvideti. Naš sodruknik Mirko Kajzelj se je v družbi s tehnikom Drofenikom 7. julija dopoldne iz Koče na Gozdu ob lepem vremenu odpravil v severno steno Prisojnikove Glave. Kakor letos večkrat, pa se je vreme naenkrat izpremenilo: ves Prisojnik je zajel snežni vihar. Planinca nista mogla iz stene in sta tam prebila 2 noči. Šele 9. julija zjutraj sta poskusila izplezati;

vreme je bilo lepo, a mrzlo in stene poledenele. Kajzelju je spodrsnilo (bilo je opoldne, pod vrhom vzhodnega grebena) in sil je zlomil nogo; ni mogel naprej. — Posebno poglavje vztrajnosti ter tovariške vzajemnosti in požrtvovalnosti je, kako je Drogenik odbrzel po pomoč v dolino in Ljubljano, ter kako je rešilna ekspedicija »Skalek« dospela 10. julija zjutraj že do ponesrečenca, ki je sam vztrajal na mestu tretjo noč. V dobrem mesecu bo rana zaceljena. J.

Za planinski koledar 1930. sem poslal na vse podružnice izrezke iz letošnjega koledarja, da mi jih vrnejo s stvarnimi popravki. Ker hočem koledar izdati že meseca oktobra, vljudno prosim vse odbore, naj mi pošljejo gradivo najkasneje do 15. avgusta, ker se na poznejše popravke in prispevke ne bom mogel več ozirati in bo zopet, kakor lani, samo nepotrebna zamera. Moja prošnja velja sploh vsem planincem glede njih prispevkov; za nje velja isti rok.

Zahvaljujem se vsem vnaprej! — Brunon Rotter, Maribor, Krekova ul. 5.

Darilo. — Gosp. Albin Novak, trgovec v Mariboru, je o priliki tridesetletnice svojega članstva za Kočo na Kamniškem sedlu daroval Din 100— Osrednji Odbor SPD mu izreka toplo zahvalo.

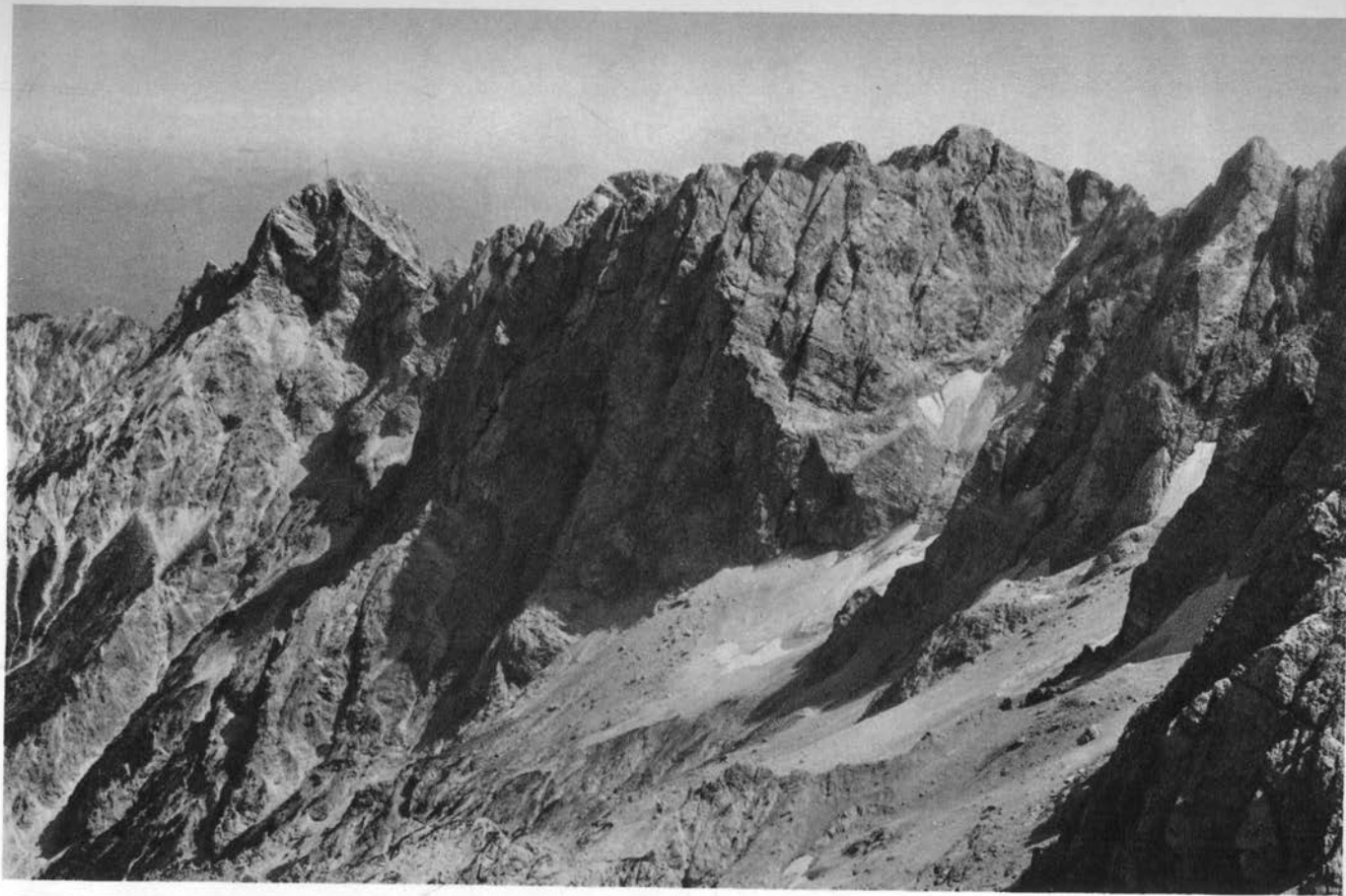
Naše slike: Pogled na Kukovo Špico in Široko Peč s Špika. Od Škrlatic se razhajata dva grebena, ki obkrožujeta naš divni Martuljek. V severnem grebenu je najbolj znan Špik (2472 m), ki se z njega tudi najlepše pregleda vsa ta visokogorska skupina. Tak posnetek imamo pred seboj. Na levi strani lepa kupola Kukove Špice (2417 m), ki v vzhodnem grebenu (proti Vratom) zaključuje visokogorski svet. Na njo se naslanja impozanten, zelo razkosan gorski masiv, ki ga izpod Martuljka nazivljajo Široko Peč, ki pa se sestavlja iz več grebenov in vrhov. Proti Vratom se takoj iznad sedla pod Kukovo Špico dviguje široka črnkasta stena Strmatarice (2448 m), od te greben na strani Vrat preko najvišje točke Peščénika (2531 m) do škrbine, točke 2429 m. T.

Od uredništva. — Zaradi obsežnih društvenih poročil, ki se morajo brez odloga objaviti, in zaradi članka o planinstvu v Bolgarih, ki je spisan v prilog bližajočega se kongresa Asociacije S. P. D. v Sofiji, smo morali za prihodnjo številko odložiti nadaljevanje spisov g. nadzorn. Westra in g. M. Potočnika.

Vsebina: Dr. Jos. C. Oblak: O planinstvu v Bolgarih (str. 169). — Janko Mlakar: Monterosa in Matterhorn (str. 173). — Obzor in društvene vesti: Občni zbor Osrednjega društva SPD (str. 178). Redna skupščina SPD (str. 185). Kamn. mešč. korporacija. O Peci (str. 188). Otvoritev planinske kočice na Šmohorju nad Laškim. Przewodnik narciański (str. 189). Wester-Žmitek, Razgled z Ljublj. Grada. Dr. Oblakovo predavanje v Sofiji (str. 190). Škof dr. Gregor Rožman. Planika. Nezgoda na Prisojniku (str. 191.) Planinski koledar 1930. Darilo (str. 192). — Naše slike (med besedilom): Sofija z Vitošo Planino; (na prilogi:) Pogled na Kukovo Špico in Široko Peč s Špika.

»Planinski Vestnik« izhaja 12 krat na leto in stane v tuzemstvu za celo leto 40.- Din, za inozemstvo 60.- Din. — Naroča, plačuje, reklamira se pri Osrednjem Odboru S. P. D. v Ljubljani. Rokopisi, sploh spisi in poročila za natis se pošiljajo na naslov: Dr. Josip Tominšek, gimn. ravnatelj v Mariboru.

Za uredništvo odgovarja: Janko Mlakar, profesor v Ljubljani. — Izdajatelj: Slovensko Planinsko Društvo v Ljubljani; njegov predstavnik je dr. Fran Tominšek, odvetnik v Ljubljani. — Tisk tiskarne Makso Hrovatin v Ljubljani. (Priloge slik tiska Jugoslovanska tiskarna v Ljubljani).

Pogled na Kukovo špico in Široko peč s Špika

Fot. dr. Stanko Tominšek